

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolors arbete med
extra studietid på högstadiet vid
Norrevångsskolan 7-9 i Eslövs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av skolors arbete med extra studietid på mellan- och högstadiet. Granskningen vid Norrevångsskolan 7-9 i Eslövs kommun omfattar verksamheten i högstadiet.

Granskningen utgår från två frågeställningar:

1. I vilken utsträckning ger rektor förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?
2. I vilken utsträckning genomför lärarna undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram för granskningen av området, vilka beskrivs i bilaga 2. I den bilagan finns också en beskrivning av hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. För varje delområde bedöms om skolenhetens arbete uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och beskriver inom vilka områden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i hög utsträckning anger Skolinspektionen inte några utvecklingsområden, men kan lämna framtåsyftande kommentarer. Någon redovisning begärs då inte.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Norrevångsskolan 7-9 i följande utsträckning:

Rektors kommunikation om och bemanning av extra studietid

Rektorn ger i flera delar förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Rektorn behöver i sin kommunikation med lärare och mentorer förtydliga att lärarna särskilt ska uppmuntra de elever som har stora behov av den extra studietiden.
- Rektorn behöver i större utsträckning bemanna den extra studietiden utifrån de identifierade behov som eleverna har. Rektorn behöver också löpande följa upp att bemanningen motsvarar dessa behov.

Undervisningens genomförande

Lärarna genomför i flera delar undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och motiverar dem till att ta del av den extra studietiden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Elevernas ordinarie lärare behöver i större utsträckning följa upp vad eleverna arbetat med under den extra studietiden, med eleverna.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 15 augusti 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:4186) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive bedömningsområde.

Rektors kommunikation om och bemanning av extra studietid

Det här området handlar om hur rektorn kommunicerar med skolans personal om den extra studietiden och om hur rektorn bemannar den extra studietiden efter elevernas behov. Det innefattar också ifall rektorn ger förutsättningar för

undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn ger i flera delar förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden, men utvecklingsområden finns.

Rektorns kommunikation om den extra studietiden

Det framgår till viss del i rektorns kommunikation med lärare och annan personal att de ska informera om och uppmuntra alla elever att delta i den extra studietiden. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att rektorn vid terminsuppstarterna gett personalen information om den extra studietiden, men att lärarna även får information vid individuella samtal med rektorn. Rektorns information handlar om att lärarna ska informera och uppmuntra alla elever, och att den extra studietiden är ett bra tillfälle för eleverna att ta igen uppgifter som de inte hunnit med inom den ordinarie undervisningen. Rektorn poängterar även i sin information till lärarna att den extra studietiden är bemannad med lärare vilka kan ge ett stöd som inte finns i alla elevers hem. Rektorn framhåller att det inte är någon skillnad på hur hen informerar sin personal nu jämfört med innan det blev ett lagkrav med extra studietid. Skolan har anordnat stöd utanför skolan i form av en så kallad studieverkstad under flera år och arbetet som görs nu är mycket likt det som funnits sedan tidigare. Det framgår av intervjuerna med rektorn och lärare att arbetet med att uppmuntra eleverna till deltagande i den extra studietiden inte är samlat på skolenheten. Dock är både ämneslärare och mentorer involverade i arbetet med att uppmuntra eleverna att delta i den extra studietiden, men de har endast en övergripande kännedom om vad de andra gör och kan på så vis inte säkert säga att alla ger eleverna samma information.

Det framgår till viss del i rektorns kommunikation att lärarna särskilt bör uppmuntra de elever som har stora behov av den extra studietiden att delta. Av intervju med rektorn framgår att hen har kommunicerat till lärarna att elever som riskerar att inte uppnå ett godkänt betyg i ett eller flera ämnen särskilt ska uppmuntras att delta på extra studietid. Däremot framgår det inte av lärarintervjuerna att detta sker, utan lärarna gör individuella bedömningar från elev till elev vilken insats som ska göras när elever riskerar att inte nå de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Av intervjuerna med lärarna framgår att rektorn inte identifierat någon särskild elevgrupp som lärarna ska uppmuntra extra utan lärarna säger att det är upp till varje lärare vilka elever de informerar och uppmanar att delta i den extra studietiden.

Rektorn har informerat om syftet med den extra studietiden samt hur den är utformad på skolan. Av intervjuerna med lärarna framgår att de flesta är väl förtroga med upplägget av den extra studietiden och hur den i stora drag är organiserad på

skolan. Det framgår att alla lärare vet när extra studietid är och vem som är ansvariga för den. Av intervju med rektorn framkommer att hen inte påtalat vikten av att ordinarie lärare utformar elevernas uppgifter till extra studietid och följer upp elevernas arbete på den extra studietiden.

Rektorns bemanning av den extra studietiden

Rektorn har på en övergripande nivå god kännedom om elevernas behov, men bemanningen av den extra studietiden görs endast till viss del utifrån vad skolans uppföljning visat. Av intervju med rektorn framgår att hen tillsammans med personalen regelbundet följer upp och analyserar skolans kunskapsresultat. Uppföljningarna har enligt rektorn bland annat visat att skolan under flera år haft lägre resultat och måluppfyllelse i ämnet matematik. Med anledning av detta prioriterar rektorn lärare med behörighet i matematik när hen bemannar den extra studietiden. Vidare framkommer att rektorn bemannar eftermiddagspasset med två lärare, en med behörighet i matematik och en i engelska och moderna språk, då den tiden är mer välbesökt av eleverna än morgonpassen. Rektorn betonar även att hen, förutom lärarnas behörighet, har tagit fasta på lärarnas förmåga att möta alla elever och deras behov när hen bemannat den extra studietiden. I intervju med både rektorn och lärare framkommer även att lärarnas totala undervisningstid samt lärarnas önskemål spelar roll när rektorn gör tjänstefördelningen. De två morgonpassen bemannas av en av skolans specialpedagoger. Rektorn berättar att skolan inte har gjort några förändringar av bemanningen i den extra studietiden efter vad som framkommit på uppföljningsmötena under läsåret, justeringar görs inför kommande läsår i tjänstefördelningen. Rektorn stämmer av i samtal med de undervisande lärarna i extra studietid hur de upplever bemanningen. Av Skolverkets nationella statistik över elevernas måluppfyllelse i årskurs 9 läsåret 2022/2023 framgår att elever på Norrevångsskolan 7-9 utöver i ämnet matematik även har en lägre måluppfyllelse i ämnena svenska och engelska. Dock bemannas inte extra studietid av någon lärare som undervisar i ämnet svenska.

Förutsättningar för planering och uppföljning av extra studietid

Rektorn ger vissa förutsättningar för lärarnas planering och uppföljning av den extra studietiden. Av intervjuer med rektorn och lärare samt inkommen dokumentation framgår att det finns möjligheter för lärarna att vid behov träffas och samverka. Vidare har alla arbetslag mötestid samtidigt och varje onsdagsmorgon har all personal 30 minuter tillsammans där lärarna kan söka upp varandra för att samverka kring extra studietid. Lärarna säger att det är korta avstånd mellan dem och att de antingen kommunicerar via skolans digitala plattform eller via mail, alternativt söker upp berörd kollega för att samverka kring elevens uppgifter när behov finns. Rektorn säger att hen inte gett några närmare riktlinjer för hur planering och uppföljning ska göras mellan lärarna, men rektorn uppfattar att lärarna har tid till detta, vilket också bekräftas av intervju med lärarna. Vidare berättar rektorn att hen inte systematiskt följer upp lärarnas

förutsättningar för arbetet med den extra studietiden, men att hen har individuella samtal med de lärare som bemannar den extra studietiden för att få information.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att följande utvecklingsarbete behöver inledas:

Utvecklingsområde 1

- Rektorn behöver i sin kommunikation med lärare och mentorer förtydliga att lärarna särskilt ska uppmuntra de elever som har stora behov av den extra studietiden.

Av granskningen framgår att rektorn generellt informerat lärarna om den extra studietiden samt att den är öppen för alla elever. I enskilda möten med elever och deras vårdnadshavare blir eleverna uppmanade att gå till extra studietid, men det saknas information från rektorn att lärare och mentorer särskilt ska uppmuntra de elever som har stora behov av den extra studietiden och att dessa behov kan se olika ut.

För att den extra studietiden ska ha en hög kvalitet är det viktigt att elever med stora behov av den uppmuntras att delta. Genom att delta på den extra studietiden ska eleverna ges möjlighet att få stöd i skolarbetet genom att exempelvis ta igen, befästa eller fördjupa sina ämneskunskaper. Detta ska erbjudas oavsett hur långt eleven kommit i sin kunskapsutveckling. Den extra studietiden ska även kunna användas av elever som vill utveckla olika inlärningsstrategier samt för att planera, genomföra och utvärdera det egna lärandet.¹

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att förtydliga för lärare och övrig personal att de särskilt ska uppmuntra de elever som har stora behov av att delta i undervisning i form av extra studietid, såväl elever som inte når betygskriterierna som de elever som har förutsättningar att nå längre.

Utvecklingsområde 2

- Rektorn behöver i större utsträckning bemanna den extra studietiden utifrån de identifierade behov som eleverna har. Rektorn behöver också löpande följa upp att bemanningen motsvarar dessa behov.

Av granskningen framgår att rektorn bemannar den extra studietiden utifrån vad uppföljningen och analysen visat från föregående år. Elevernas måluppfyllelse i

¹ Prop. 2021/22:111, *Mer tid för lärande – extra studietid och lovskolan*, sid 15-16

matematik har varit låga under lång tid och därför har rektorn prioriterat lärare med behörighet inom det ämnet. Nationell statistik över elevernas måluppfyllelse visar på lägre resultat även i ämnen såsom svenska, men den extra studietiden bemannas inte med lärare som undervisar i detta ämne. Rektorn ser inte heller över bemanningen under läsåret, oavsett vad som framkommer på de olika uppföljningskonferenserna.

För att den extra studietiden ska ha en hög kvalitet är det viktigt att rektorn bemannar den utifrån den uppföljning och analys som är gjord gällande elevernas kunskapsutveckling och resultat. Exempelvis kan det innebära att rektorn bemannar med lärare som undervisar i ämnen med lägre måluppfyllelse. På samma sätt kan rektors bemanning styras av om hen identifierat att det finns elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling och därför behöver ytterligare fördjupning eller utmaningar för att utvecklas.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn vid bemanningen av undervisningen i form av extra studietid i större utsträckning utgår från de behov som identifierats vid uppföljningen av skolenhetens kunskapsresultat.

Undervisningens genomförande

Det här området rör undervisningens genomförande inom den extra studietiden. Med genomförande avses i detta sammanhang planering, genomförande och uppföljning av den extra studietiden.

Lärarna genomför i flera delar undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och motiverar dem till att ta del av den extra studietiden, men utvecklingsområden finns.

Lärares information och uppmuntran om att delta i den extra studietiden

Lärarna informerar och uppmuntrar eleverna utifrån deras olika behov att delta i den extra studietiden. Av intervjuer med lärare och elever framgår att lärarna och mentorerna på olika sätt informerar eleverna om den extra studietiden. Eleverna kan se de olika tiderna på sina scheman och på digitala informationsskärmar, och både deras mentorer och lärare påminner dem om möjligheten att delta i extra studietid. Elevernas vårdnadshavare har fått skriftlig information om den extra studietiden före läsårsstarten samt muntlig information på föräldramötena. Eleverna uppger i intervju att de får information av både mentorer och ämneslärare om att det finns extra studietid. Flertalet av eleverna uppfattar tiden som en möjlighet att göra färdigt skolarbete om de kommit efter av olika anledningar. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att lärarna vid individuella möten med eleverna och deras vårdnadshavare informerar och

uppmuntrar eleverna att delta på den extra studietiden för att eleven ska nå sina mål.

Det är en liten andel av skolans elever som deltar på extra studietid och antalet elever varierar mellan de tre olika tillfällena då extra studietid erbjuds. Av samtliga intervjuer framgår att eftermiddagspasset är betydligt mer välbesökt än de två morgonpassen. Alla tre passen erbjuds till elever från samtliga årskurser, men några elever kan inte delta på eftermiddagspasset eftersom de då har ämnet modersmål. Vidare framgår av inkommen dokumentation att andelen deltagande elever på eftermiddagspasset är runt fem procent, och att endast en procent av skolans elever deltar på de pass som ligger under skoldagen. I intervju med eleverna framkommer att den extra studietiden har gott rykte bland eleverna och att många elever kan tänka sig gå dit om de får behov av det. Av intervjun med de elever som väljer att inte gå dit framgår att de anser sig få det stöd de behöver i sitt skolarbete hemma och därför inte är i behov av mer lärarstöd utanför ordinarie skoltid.

Lärares planering av den extra studietiden

De uppgifter som eleverna arbetar med på den extra studietiden är till stor del planerad av elevernas ordinarie lärare inom ramen för det ordinarie skolarbetet. Av intervju med lärare och elever framgår att eleverna arbetar med uppgifter som de inte hunnit färdigt med under ordinarie lektioner eller med läxor. Enligt både lärare och elever så har uppgifterna en tydlig koppling till den ordinarie undervisningen och syftar till att stärka elevernas kunskapsutveckling. Lärarna som bemannar den extra studietiden uppger vidare att de inte alltid vet i förväg vad eleverna ska arbeta med, men frågar alltid eleverna när de kommer till den extra studietiden. I de fall ordinarie lärare har specifika önskemål om vad eleverna ska göra på den extra studietiden, exempelvis prov eller andra bedömningsuppgifter, lämnas material med instruktioner till lärarna i extra studietid i det avsedda postfacket eller så mejlas instruktionerna till ansvarig lärare. Lärarna beskriver att kommunikationen sker på olika sätt när ämneslärarna har instruktioner till lärarna i extra studietid, det finns inte någon gemensam rutin, men de ser inga svårigheter med kommunikationen kring uppgifterna.

Genomförande av extra studietid

Eleverna får ett aktivt lärarstöd under den extra studietiden. Av intervjuer med lärare och elever framgår att de flesta elever arbetar självständigt eller i mindre grupper med sina uppgifter och vid behov ber läraren om hjälp. Lärarna berättar att då elevantalet oftast är lägre än på ordinarie lektioner upplever lärarna att de har möjlighet att hjälpa alla elever som behöver hjälp, men att det är skillnad mellan morgonpassen och eftermiddagspasset. Det finns även en viss skillnad mellan vilka ämnen eleverna efterfrågar hjälp i, vilket gör att några lärare är mer efterfrågade av eleverna än andra. Eleverna uppger att under morgonpassen kan de få mycket stöd och hjälp från specialpedagogen, då de oftast inte är fler än tre till fyra

elever på passen innan ordinarie skoldag. Både lärare och elever upplever att det är arbetsro på den extra studietiden och att eleverna kan koncentrera sig på sitt skolarbete. Av Skolinspektionens observation framgår att alla elever arbetar med medtagen skoluppgift och vid behov får hjälp av lärarna. Det finns även ett stödmaterial inom matematik uppskrivet på tavlan som läraren ofta hänvisar till när hen hjälper eleverna. Flertalet elever deltar aktivt under studietiden och vid flera tillfällen berömmar lärarna elevernas försök och insatser och uppmuntrar dem att fortsätta med de uppgifter de har med sig.

Lärares uppföljning av den extra studietiden

Lärarna följer i begränsad utsträckning upp vad eleverna arbetat med under den extra studietiden. Av intervju med elever framgår att de inte uppfattar att lärarna följer upp det de arbetar med på den extra studietiden. Lärarna framhåller att många elever på eget initiativ kommer och berättar vad de har arbetat med på den extra studietiden men att det inte finns några riktlinjer för hur arbetet med uppföljning av den extra studietiden ska gå till. Av intervju med lärare framgår dock att ordinarie lärare vid behov stämmer av med undervisande lärare på den extra studietiden vad elever har arbetat med. Dock är det inte en självklarhet att så sker menar lärarna. Exempelvis kan det förekomma i samband med att eleverna har skrivit prov på den extra studietiden. Härutöver uppger lärare att de för närvarostatistik över vilka elever som deltar på den extra studietiden och denna kan ses av all personal. Några av ämneslärarna uppger dock att de inte känner till var den statistiken finns samt vad de ska använda den informationen till.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att följande utvecklingsarbete behöver inledas:

- Elevernas ordinarie lärare behöver i större utsträckning följa upp vad eleverna arbetat med under den extra studietiden, med eleverna.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna inte närmare följer upp vad eleverna arbetat med på den extra studietiden. Vid de tillfällen eleverna gjort ett prov eller någon annan bedömningsuppgift följs arbetet upp, men annars sker ingen uppföljning av elevernas arbete.

För att den extra studietiden ska hålla hög kvalitet är det viktigt att den följs upp under lärarens ledning.² Uppföljningen bör ske både tillsammans med den undervisande läraren och i dialog med eleven som deltagit i den extra studietiden. Lärarens uppföljning med eleven signalerar att arbetet på studietiden är viktigt och

² Prop. 2021/22:111, *Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola*, s. 17

uttrycker även en förväntan om att eleven ska följa överenskommelsen om att hen ska delta på den extra studietiden. När elever har inflytande över sitt lärande blir det i högre grad meningsfullt, begripligt och hanterbart, vilket leder till en känsla av sammanhang.³ Skolinspektionen rekommenderar därför att ordinarie lärare i större utsträckning följer upp det eleverna arbetat med under den extra studietiden.

På Skolinspektionens vägnar

2024-02-29

X Tobias Thorén

Tobias Thorén
Beslutsfattare
Signerat av: Tobias Thorén

X Maria Lundin

Maria Lundin
Föredragande
Signerat av: Maria Lundin

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Maria Lundström deltagit.

³ Skolverket (2023) *Alla elevers inflytande över sitt eget lärande*. Stockholm: Skolverket, s. 9

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Besöket genomfördes den 16 och 17 januari 2024 av utredarna Maria Lundin och Maria Lundström.

Vid Norrevångsskolan 7-9 bedrivs utbildning i grundskolans årskurser 7-9. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök hade skolenheten 373 elever. Skolenheten leds av en rektor och en biträdande rektor. Skolan har anställt tre heltidmentorer, en för varje årskurs.

Bilaga 2: Underlag för bedömning

Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- En gruppintervju med elevernas ordinarie lärare.
- En gruppintervju med lärare som ansvarar för genomförande av den extra studietiden.
- Två gruppintervjuer med elever
- En intervju med rektorn
- En observation av undervisningen vid extra studietid.
- Insända dokument och skriftliga svar på frågor från rektorn

Innan beslut har fattats har underlaget kommunicerats med huvudmannen.

Bedömningsområden

Bedömningarna görs i relation till kvalitetskriterier som Skolinspektionen tagit fram inom ramen för granskningen.

Inom respektive område granskas skolenhetens arbete inom följande delar:

Frågeställning 1: I vilken utsträckning ger rektorn förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?

- Rektorns kommunikation om den extra studietiden.
- Rektorns bemanning av den extra studietiden.
- Förutsättningar som rektorn ger för planering och uppföljning.

Frågeställning 2: I vilken utsträckning genomför lärarna undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?

- Lärarnas information och uppmuntran till elever om att delta i den extra studietiden.
- Lärarnas planering av den extra studietiden.
- Genomförande av den extra studietiden.
- Lärarnas uppföljning av den extra studietiden.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/arbetet-med-extra-anpassningar-och-sarskilt-stod-under-elevernas-hela-dag-i-skolan-och-i-fritidshemmet/>

Bilaga 3: Författningsstöd

Bedömningsområde 1 och 2

10 kap. 5 a § skollagen (2010:800)

Elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör.

Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden enligt 5 §. *Lag (2022:730)*.

Prop. 2021/22:111 *Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola*

Av propositionen framgår bland annat att den extra studietiden ska ge elever möjlighet att få stöd i skolarbetet. Det kan handla om hjälp med läxor men även annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid. Den extra studietiden riktar sig till alla elever, oavsett hur långt eleven kommit i sin kunskapsutveckling. Den extra studietiden ska ge elever möjlighet att ta igen, befästa eller fördjupa sina ämneskunskaper. Den extra studietiden ska även kunna användas av elever för att utveckla och använda olika inlärningsstrategier samt för att planera, genomföra och utvärdera det egna lärandet.

Vidare framgår att den extra studietiden ska vara undervisning inom grundskolan. Lärare ska ansvara för och leda den extra studietiden men även annan lämplig personal kan medverka. Rektorn ansvarar för organiseringen av den extra studietiden på respektive skolenhet. Huvudmannen har det övergripande ansvaret för att den extra studietiden anordnas samt närmare definierar verksamhetens innehåll. Huvudmän ska få anordna extra studietid genom fjärrundervisning under samma förutsättningar som för övrig fjärrundervisning i grundskolan.⁴

⁴ Prop. 2021/22:111 *Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola*, s. 12-20